

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ รังสรรค์พจนศิลป์ ยลยินวรรณคดี

เรื่อง คำราชาศัพท์ (๑)

ครูผู้สอน ครูธีระพล แก้วคำจันทร์

พิจารณาบทร้อยกรอง

๑ เหลือบเห็นสตรีวิไลลักษณ์
งามโอษฐ์งามแก้มงามจุไร
งามกรรณงามถันงามขนง
งามจริตกีรียางามงอน

พิศพักตร์ผ่องเพียงไข
งามนัยน์งามเนตรงามกร
งามองค์ยิ่งเทพอัปสร
งามเอวงามอ่อนทั้งกายา

คำราชาศัพท์คืออะไร

คำราชาศัพท์
ใช้กับใครได้บ้าง

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกลำดับชั้นตามพระอิสริยยศได้ดีและยกตัวอย่างราชาศัพท์ได้
๒. อธิบายเกี่ยวกับหลักการใช้นามราชาศัพท์ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

๓. ระบุความหมายของนามราชาศัพท์
ได้ถูกต้อง
๔. เห็นคุณค่าของคำราชาศัพท์
และนำไปใช้ในชีวิตได้

ลำดับพระอิสริยยศกต

๑. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๒. สมเด็จพระบรมราชินี
๓. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
๔. พระองค์เจ้า
๕. หม่อมเจ้า

๑. พระบาทสมเด็จพระ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒. สมเด็จพระบรม

สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา
พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี

๒. สมเด็จพระบรม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

๓. สมเด็จพระเจ้าฟ้า

๑. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

๓. สมเด็จพระเจ้าฟ้า

๒. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี

๓. สมเด็จพระเจ้าฟ้า

๓. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา

๓. สมเด็จพระเจ้าฟ้า

**๔. สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร
สิริวิบูลยราชกุมาร**

๓. สมเด็จพระเจ้าฟ้า

๕. ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

๔. พระองค์เจ้า

๑. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)

๔. พระองค์เจ้า

๒. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ

๔. พระองค์เจ้า

๓. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์

๔. พระองค์เจ้า

๔. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิตติคุณ

๕. หม่อมเจ้า

หม่อมเจ้านับเป็นเจ้านายชั้นพระอนุวงศ์ และเป็นเจ้านายในลำดับสุดท้าย ถัดจากชั้นหม่อมเจ้าลงไปหรือถ้านับจากชั้นบุตรของหม่อมเจ้าแล้วนั้นถือเป็นสามัญชน ไม่นับว่าเป็นเจ้า แม้จะมีคำนำหน้านามเป็นหม่อมราชวงศ์หรือหม่อมหลวงก็ตาม

เจ้านายที่ดำรงพระยศหม่อมเจ้านี้ หากได้ทรงรับราชการสนองพระเดชพระคุณ มาด้วยดี มีความดีความชอบต่อแผ่นดิน หรือต่อองค์พระมหากษัตริย์ ก็อาจได้รับการสถาปนาเลื่อนพระยศเป็นพระองค์เจ้าได้ ซึ่งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ก็มีอยู่เป็นอันมาก

คำนำมราชาศัพท์

ความหมายของคำนามราชาศัพท์

- หนังสือ บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๔ หน้า ๖๙
ของ ประคอง นิมมานเหมินทร์ และคณะ อธิบายว่า
นามราชาศัพท์ คือคำนามที่ต้องทำให้เป็นราชาศัพท์

ความหมายของคำนามราชาศัพท์

- หนังสือ ราชาศัพท์ฉบับนักเรียน-นักศึกษา หน้า ๒๗ ของ ประพนธ์ เรืองณรงค์ อธิบายว่า คำนามที่ใช้เป็นราชาศัพท์ หมายถึงคำเรียกสิ่งของซึ่งเป็นของพระมหากษัตริย์ โดยเติมคำหน้าหรือคำหลังศัพท์

ความหมายของคำนามราชาศัพท์

- หนังสือ หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.๒ หน้า ๑๓๑
ของ ฟองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ อธิบายว่า
คำนามราชาศัพท์ คือคำที่บัญญัติขึ้นใช้โดยเฉพาะ หรือ
อาจนำมาจากคำนามสามัญแล้วใช้คำประกอบข้างหน้า
หรือข้างหลังเพื่อให้พิเศษกว่าคำธรรมดาทั่วไป

ความหมายของคำนามราชาศัพท์

จากความหมายทั้งหมดสรุปได้ว่า คำนามที่ใช้เป็นราชาศัพท์ คือคำที่ใช้เรียกสิ่งของซึ่งเป็นของพระมหากษัตริย์ ทั้งที่บัญญัติขึ้นเฉพาะ และที่นำคำนามสามัญมาประกอบศัพท์ใหม่ มีการเติมคำหน้าหรือคำหลัง เพื่อให้พิเศษกว่าคำทั่วไป การใช้นามราชาศัพท์ให้ถูกต้องและเหมาะสม ต้องคำนึงถึงลำดับชั้นต่าง ๆ ตามพระอิสริยยศกดิ์ ดังนั้นก่อนศึกษาหลักการใช้นามราชาศัพท์ ต้องรู้การจัดลำดับอิสริยยศกดิ์การใช้ราชาศัพท์ก่อน

หลักการใช้นามราชาศัพท์

คำขึ้นต้นที่พบบ่อย ได้แก่ พระบรม / พระบรมราช / พระราช / พระ

๑. “พระบรม- / พระบรมราช-” ใช้กับคำนามที่สำคัญมาก

ควรยกย่องหรือเชิดชูเป็นเกียรติยศ ตัวอย่าง

- ❖ พระบรมราโชวาท
- ❖ พระบรมวงศานุวงศ์
- ❖ พระบรมราชชนนี

หลักการใช้นามราชาศัพท์

๒. “พระราช-” ใช้กับคำนามสำคัญหรือควรยกย่องรองลงมา ตัวอย่าง

- ❖ พระราชวัง
- ❖ พระราชทรัพย์
- ❖ พระราชดำรัส

หลักการใช้นามราชาศัพท์

๓. “พระ-” ใช้กับคำนามทั่วไป เช่น อวัยวะ เครื่องแต่งกาย ของใช้
เครื่องประดับ โรค อายุ ตัวอย่าง

- ❖ พระนลาฏ (หน้าผาก)
- ❖ พระวรกาย (ร่างกาย)
- ❖ พระสนับเพลา (กางเกง)

หลักการใช้นามราชาศัพท์

๓. “พระ-” ใช้กับคำนามทั่วไป เช่น อวัยวะ เครื่องแต่งกาย ของใช้
เครื่องประดับ โรค อายุ ตัวอย่าง

- ❖ พระแท่นบรรทม (เตียงนอน)
- ❖ พระราชหัตถเลขา (จดหมาย)

ตารางสรุปหลักการใช้นามราชาศัพท์

นามราชาศัพท์	ลำดับอิสริยยศกิตติมศักดิ์	ตัวอย่าง
พระบรม- / พระบรมราช-	ชั้นที่ ๑	พระบรมโอรสาธิราช, พระบรมมหาราชวัง, พระบรมฉายาลักษณ์
พระราช-	ชั้นที่ ๑, ๒	พระราชดำรัส, พระราชดำริ, พระราชภารกิจ, พระราชนิพนธ์
พระ-	ชั้นที่ ๑, ๒, ๓, ๔	พระโอษฐ์, พระอัมรรงค์, พระเชนย, พระขนง
ไม่มีคำว่า “พระ”	ชั้นที่ ๕	เนตร, หัตถ์, เสด็จ

ข้อสังเกตการใช้นามราชาศัพท์

๑. ใช้คำว่า หลวง / ต้น ต่อท้ายคำไทยบางคำ เช่น ม้าหลวง ช้างต้น
๒. ใช้ “พระที่นั่ง” กับยานพาหนะสำหรับพระมหากษัตริย์
(ชั้นรองใช้คำว่า “ที่นั่ง”)
๓. เครือญาติ ใช้คำว่า พระเจ้า- นำหน้า เช่น พระเจ้าปู่
๔. ลักษณนามพระมหากษัตริย์และชั้นสูง ใช้ “พระองค์”
ชั้นรอง (๔-๕) ใช้ “องค์”

ข้อสังเกตการใช้นามราชาศัพท์

๕. ลักษณะนามอวัยวะส่วนสำคัญ ใช้ องค์ เช่น พระทนต์ ๒ องค์

๖. อายุ

- ❖ พระมหากษัตริย์/พระราชาธิ : พระชนมพรรษา ... พรรษา
- ❖ พระบรม : พระชนมายุ ... พรรษา
- ❖ เจ้าฟ้าลงไป : พระชันษา ... ปี

ข้อสังเกตการใช้นามราชาศัพท์

๗. อาคันทุกะ

- ❖ แยกของพระมหากษัตริย์: พระราชอาคันทุกะ
- ❖ แยกของบุคคลทั่วไป: อาคันทุกะ

ขอมงฝากจากคณฐ

ใบงานที่ ๑๑

เรื่อง คำราชาศัพท์

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง คำราชาศัพท์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง รัชสรรค์พจนศิลป์ ยลยนิวรรณคดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง คำราชาศัพท์

รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำราชาศัพท์และชั้นบุคคลให้ถูกต้อง

ราชาศัพท์ที่ใช้ต่างกันตามพระอิสริยยศกิติ

คำ	คำราชาศัพท์	ชั้นบุคคล
เกิด		พระมหากษัตริย์
จดหมาย		พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้าถึง พระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า
ลงชื่อ		สมเด็จพระบรมราชาธิราช
แต่งหนังสือ		หม่อมเจ้า
ให้		พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้าถึง พระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า
อายุ...ปี		สมเด็จพระบรมราชาธิราช
ตาย		หม่อมเจ้า
แต่งตัว		พระมหากษัตริย์
เดินด้วยเท้า		พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้าถึง พระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า
ป่วย		พระมหากษัตริย์

ใบงานที่ ๑๒

เรื่อง นามราชาศัพท์

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ใบงานที่ ๑๒ เรื่อง นามราชาศัพท์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง รัชสรรค์พจนศิลป์ ยลนิมิตรรณคดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง นามราชาศัพท์

รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามที่ครูกำหนด และสรุปหลักการใช้นามราชาศัพท์จากใบความรู้
เรื่อง นามราชาศัพท์ ในรูปแบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

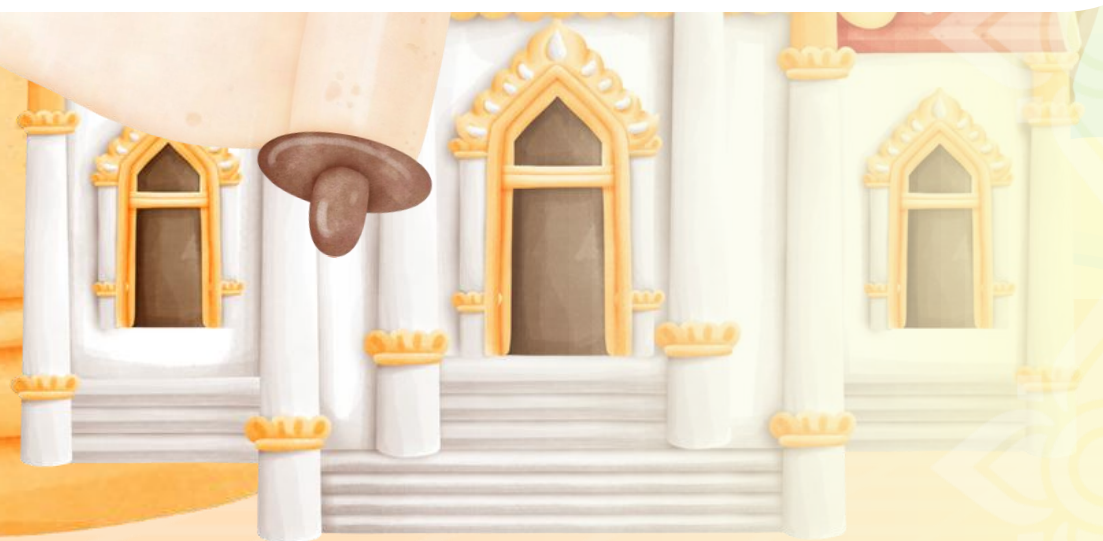

ใบงานที่ ๑๓

เรื่อง นามราชาศัพท์สลับที่

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ใบงานที่ ๑๓ เรื่อง นามราชาศัพท์สลับที่

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง รัชสรรค์พจนศิลป์ ยลยนิวรรณคดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง นามราชาศัพท์

รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๑. ความช่วยเหลือของพระมหากษัตริย์

น บรม ษา รา พระ เคราะห์

พระบรมราชานุเคราะห์

๒. ผ้าเช็ดหน้า

จับ พักตร์ ผ้า หน้า

ผ้าจับพระพักตร์

๓. แขนงของพระมหากษัตริย์

อา พระ กะ ตุ ราช คัน

พระราชอาคันตุกะ

๔. ร่างกาย

ร กาย พระ ว

พระวรกาย

๕. ยานพาหนะทางอากาศที่พระมหากษัตริย์ประทับ

นั่ง ปืน ที่ เครื่อง พระ

ใบงานที่ ๑๓

เรื่อง นามราชาศัพท์สลับที่

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

๖. ไหว้

กรรณ

พระ

พระ กรรณ

๗. ลุง อา

ตุ

พระ

ลา

ปี

พระปีตุลา

๘. วันเกิดของพระมหากษัตริย์

สม

บรม

พระ

ราช

ภาพ

วัน

วันพระบรมราชสมภพ

๙. เติงนอน

ทม

พระ

บร

แท่น

พระแท่นบรรทม

๑๐. อนุสาวรีย์ของพระมหากษัตริย์

นุ

สาว

รีย์

รา

พระ

ชา

บรม

พระบรมราชานุสาวรีย์

สรุปบทเรียน

สรุปบทเรียน

คำนามราชาศัพท์ คือ คำที่ใช้เรียกสิ่งของ เครื่องใช้ อวัยวะ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ เพื่อแสดงความเคารพและยกย่อง มักประกอบด้วยคำขึ้นต้น เช่น พระบรม- / พระบรมราช- / พระราช- / พระ- บางคำเป็นคำเฉพาะ เช่น พระที่นั่ง พระสุพรรณบัฏ บางคำปรับมาจากคำสามัญโดยเติมคำหน้าหรือคำหลัง เช่น พระโอษฐ์ (ปาก), พระราชหัตถเลขา (จดหมาย)

สรุปบทเรียน

การใช้นามราชาศัพท์ให้ถูกต้อง ต้องคำนึงถึงลำดับชั้นของ
พระอิสริยยศกตการเรียนรู้ค่านามราชาศัพท์ ช่วยให้นักเรียน

- ❖ ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง เหมาะสม
- ❖ สื่อสารได้สุภาพ
- ❖ เคารพต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ตามวัฒนธรรมไทย
- ❖ เข้าใจมรดกทางภาษาอันงดงามของชาติ

บทเรียนครั้งต่อไป

คำราชาศัพท์ (๒)

 สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง สรรพนามราชาศัพท์
๒. ใบงานที่ ๑๔ เรื่อง สรรพนามราชาศัพท์

สามารถดาวน์โหลดได้ที่

www.dltv.ac.th

กาบค

